БРІК С.В., кандидат економічних наук, доцент, НТУ «ХПІ»
РУДКОВСЬКА Є.М., магістр, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі аналізу капіталу підприємства, в першу чергу, досліджують зміни в його структурі, складі та дають їм об'єктивну оцінку з позиції інвесторів та підприємства. Для забезпеченості комплексності проведення аналізу власного капіталу підприємства недостатньою є лише оцінка динаміки та структури власного капіталу. Єдиного підходу до визначення оптимальної структури капіталу не існує. Дуже низька частка залученого капіталу фактично означає, що компанія не використовує додаткове джерело фінансування, що збільшує вартість капіталу і необхідну норму прибутковості майбутніх інвестицій. З іншого боку - значна частина залучених джерел в структурі капіталу підвищує достовірність настання стану неплатоспроможності і, відповідно, збільшує ризики для інвестора, який також підвищує необхідну норму прибутковості.

Пропозицією до оптимізації структури власного капіталу акціонерних товариств в частині такої важливої його складової як резервний капітал, є пришвидшення темпів нарощення резервного капіталу, адже його приріст характеризує готовність підприємства до ризику, з яким пов’язана підприємницька діяльність суб’єкта господарювання. Крім того, це забезпечить збільшення акціонерної власності, створить можливості виплати дивідендів за привілейованими акціями, навіть за відсутності прибутку, забезпечить покриття непередбачених витрат і збитків без ризику втрати фінансової стійкості товариства. Зазначимо ряд особливостей, які торкаються питання його оцінки:

1) суми виплат акціонерам входять до складу оподатковуваного прибутку, що підвищує вартість власного капіталу в порівнянні з позиковими коштами. Виплата відсотків за банківськими кредитами проводиться за рахунок

собівартості проданих товарів, послуг, тому до складу оподатковуваної бази прибутку не входять. В результаті ціна власного капіталу, що знову залучається, часто перевищує вартість позикового капіталу;

2) мобілізація власного капіталу не пов'язана із зворотним грошовим потоком по основній його сумі, що підтверджує вигідність цього джерела для акціонерного товариства, незважаючи на більш високу його вартість. По власному капіталу, що залучається поворотний грошовий потік включає тільки платежі дивідендів акціонерам. Це забезпечує велику безпеку використання власного капіталу з позиції досягнення акціонерним товариством необхідної фінансової стійкості і платоспроможності;

3) оцінка власного капіталу, що знову притягається, носить імовірнісний характер, оскільки поточні ринкові ціни на акції схильні до значних коливань на фондовому ринку. Залучення позикових коштів ґрунтується на процентних ставках, зафіксованих в кредитних договорах з банками. Випуск в звернення звичайних акцій не містить таких договірних зобов'язань перед інвесторами.

Формування оптимальної структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості також може призвести до втрати підприємством своєї фінансової стійкості. Адже, як правило, вартість капіталу підприємства є вищою, ніж позикового і, звичайно, політика формування фінансових ресурсів буде акцентована переважно на використання залучених коштів. Але загальна рекомендація більшості науковців зводиться до того, що позиковий капітал і виключно власне фінансування є неоптимальними стратегіями управління. Тому необхідно розрахувати таку структуру капіталу, при якій середньозважена вартість капіталу та величина фінансового левериджу будуть найоптимальнішими.

Досвід зарубіжних країн показує, що необхідно визначити оптимальну структуру саме фінансових ресурсів. Цього досягти можна шляхом побудови комплексної моделі, але вже для конкретного підприємства.